

Hulûsi Kalb'den

Mehmet AKKUŞ*

DERVİŞ

Tasavvuf ve tarikat denilince, mürşid ve derviş kelimeleri de hemen akla gelen kavramlardır. İslâm'ı daha iyi yaşamak, maddenin esiri olmaktan kurtulup, elde ettiğimiz dünyevî varlıklarımızı Hak yolunda ve meşru alanlarda sarf edebilmek, ailemiz başta olmak üzere, komşularımızla, dostlarımızla, iş ortaklarımızla, mesâî arkadaşlarımızla iyi ve hoş geçinebilmek, velhâsıl Rabbimizin hoşnûd olacağı bir Müslüman olmak hemen herkesin arzu ettiği bir hayat tarzıdır. Bunun için ilmiyle âmil, hâliyle müessir olan büyüklerimiz, kendisine intisap edenleri, muhiblerini, sevenlerini böyle bir hayata yönlendirmek için nasihatlar

etmektedirler. Sözle, kisveyle, malla mülkle değil, amelle, gönülle, aza kanâatle belki de yoklukla bile iyi bir Müslüman olunacağını söylemekte; özlerimizin ve özlerimizin doğru ve dürüst, amellerimizin ve faaliyetlerimizin makbûl olmasını salık vermektedirler.

Kısacası mürşidler, müridlerine, dervişlerine böyle bir hayat tarzını öğütlerler. Tabiidir ki bu durum dünyadan tamamen el etek çekmeyi, fakru zarûret içinde pejmürde bir hayat yaşamayı gerektirmez. Bu tavsiyeler sûreten değil, sûreten; şeklen değil, ahlak ve edebiyetle güzel olmayı, meşru yollardan elde etmeyi, güzel yaşamayı özen-

dirmektedir; dünyaya ve düyalıklara esir olmamayı tavsiye etmektedir.

Es-Seyyid Osman Hulûsî Efendi, bu sayıda-ki iki kısa şiirinde dervişin nasıl olması gerektiğini ifade etmektedir. Gayet sâde bir dille yazılmış olan bu şiirlerde o, bir dervişin nelere dikkat etmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu manzumeler, dervişin yatıp-kalkmasının, yiyip-içmesinin, yürüyüp-gezmesinin, gönül âleminin, hayatta karşılaştığı sıkıntı ve elemelere tahammülünün nasıl olacağını en veciz şekilde ifadesidir. O halde daha fazla söze hâcet yok. Onun sözlerini okuyup kendimize bir nazar eyleyelim:

*Dervişin yastığı katı taş gerek
Yediği eleksiz arpa aş gerek
Yolda yahn ayak açık baş gerek
Menzil-i maksûda erem der ise*

*Yoklukta yürüyüp yüzü hâk ola
Su gibi eriyip özü pâk ola
Derd ile sînesi çâk ü çâk ola
Cemâl-i dil-berî görem der ise*

*Boyun vere her zahmete katlana
Sabır ede her acıya tatlana
Mihnet çeke yaya iken atlana
Hakikat güllerin derem der ise*

Derviş olan kişiler eğer arzu ettikleri mânevî makamlara ulaşmak, Cenâb-ı Hakk'ın rızasına kavuşmak istiyorlarsa bazı sıkıntılara katlanmalıdırlar. Hatta bunların yastığı sert taş, yedikleri de elenmemiş arpa unundan ekmek ve aş olabilir. Hayatta yahn ayak, baş açık bile kalsalar şikâyet etmemelidirler.

Derviş olanlar sevgilinin güzelliğini, yani cemâlullâhı görmeyi diliyorlarsa, yokluk içinde yaşasalar da özleri su gibi temiz, yüzleri de toprak gibi yumuşak, özü de tertemiz olmalıdır. Gönülleri de Allah aşkıyla yanıp onun derdi ile dopdolu ve bu dert ile pâre pâre olmalıdır.

Hakikat güllerini devşirmek isteyen dervişler ayrıca her sıkıntıya göğüs gerip, her zahmete kat-

lanmalı; sabr ederek her acıyı bal eylemelidirler. Ola ki çektiği sıkıntılara sabr ede ede bir gün olur da yaya iken ata kavuşur, rahata erer.

*Soyun varından derviş ol derviş
Sıyrıl ârından derviş ol derviş*

*Aşka yan tutuş deme düz yokuş
Yâra var kavuş derviş ol derviş*

*Terk-i kâl ile kesb-i hâl ile
Yağ u bâl ile derviş ol derviş*

*Hulûsî özüm sanadır sözüm
Ey iki gözüm derviş ol derviş*

*Ey Hulûsî eyleme gel cedel
Gelmeden ecel derviş ol derviş*

Ey dervişim diyen! Elinde bulunan dünya varlığıyla övünmeyi, onlara güvenip Allah'ı ve âhireti unutmayı terk et. Varlık elbisesinden soyun utanma. Zengin olsan da fakirliğe düşsen de dervişliği elden bırakma.

Sakın dervişliği terk eyleme. Sıkıntı çeksen de rahata ersen de her zaman ilâhî aşk ile yan tutuş. Böylece olursa ancak Allâh'a, O'nun rızasına kavuşursun.

Ey derviş, gerçekten dervişliği istiyorsan: Sözü çok söylemeyi terk eederek, hâl ehli olarak, yaşayışına dikkat ederek; kâl ehli değil hâl ehli olarak; sadece konuşan değil, yapan olarak. İşte böyle yaparsan hayat senin için yağlı ballı olur.

Hulusî bu sözleri önce kendi özüne nefesine söylemektedir. Sonra ey iki gözüm gibi kıymetli olan dervişlerim! Nasihatlarım sizleredir. Gerçek derviş ol ve dervişliği terk eylemeyin.

Ey Hulûsî! Sen kendin de dervişim diyorsan sakın kavga etme. Kimseyle cedelleşme. Ömür sona erip ecel gelmeden derviş ol da kendini ahirete hazırla.

* Prof. Dr.